

Katarina Lasić, mag.

Knjiga *Pedagoške kompetencije suvremenog učitelja* djelo je autora Marka Jurčića. Ovo djelo je napisano na 268 stranica te podjeljeno na pet većih cjelina / dijelova. Knjiga je tiskana 2012. godine u izdanju nakladnika Recedo-Zagreb. Ova knjiga je prvenstveno namijenjena nastavnicima, stručnim suradnicima te ravnateljima škola koji žele promijeniti uvjete rada u svojim školama. Također ova knjiga može poslužiti svima onima koji su uključeni u odgojno – obrazovni sustav, kako bi poboljšali kvalitetu svoga rada.

U *Uvodnom dijelu* autor objašnjava pojam kompetencija. Navodi različita objašnjenja pojma kompetencija, od 90-tih godina pa do danas. Autor navodi kako kompetentnost učitelja nastaje dinamičkim integriranjem znanja, sposobnosti i vrijednosti.

U *Prvom dijelu* knjige je opisano područje *Kompetencije učitelja u području metodologije izgradnje kurikulumu nastave*. Navedeno područje obuhvaća:

1. Pojmovno određenje kurikulumu – naziv se javlja u pedagogiji početkom 17. stoljeća gdje je njegovo značenje bilo „učenje gradiva po godištima“. Nakon toga izvorni kurikulum je doživio brojna bogaćenja, ponovno postavljanje ciljeva, krajnjih ishoda itd. 30-tih godina prošlog stoljeća proširuje se na sve činitelje školske socijalizacije.
2. Školski kurikulum – predstavlja sustav metodoloških precizno odabranih, strukturiranih i metodički oblikovanih sadržaja i pedagoških aktivnosti školovanja određen svrhom, vrstom, oblikom i razinom škole za koju je izrađen. Školski kurikulum bi trebao odraziti ukupnost dinamike i djelovanja škole u tri kvalitativna područja: -rukovođenje škole; - učinkovitost škole; - školsko ozračje.
3. Kurikulum nastave – pojam kurikulumu se konstantno izgrađuje, nije unaprijed strogo određen i završen, nego ga se izgrađuje tokom cijele nastavne godine. Ova dio autor dijeli na didaktički i kurikuralni pristup nastavi, ciljeve učenja (odgoj i obrazovanost), sadržaji učenja (ostvarivanje ciljeva i zadataka), situacija i strategija, nastavne metode, socijalni oblici nastave, suvremeni didaktički sustavi nastave, nastavna sredstva, didaktička načela te vrednovanje i samovrednovanja (mjerjenje postignuća učenika).
4. Didaktika i kurikulum – didaktika i kurikulum se razlikuju po svojoj usmjerenosti. Didaktika odgovara na pitanja tko, što, kako, ...dok kurikulum odgovara na pitanja što treba naučiti, na koji način, pomoću kojih sredstava...
5. Kurikulum školskih podsustava – obuhvaća kurikulum socijalnih kompetencija, kurikulum interkulturalnih kompetencija, kurikulum emocionalnih kompetencija, kurikulum izvannastavnih kompetencija, kurikulum za učenike posebnim potrebama, kurikulum stručno – pedagoškog usavršavanja učitelja.

Drugi dio ove knjige se odnosi na *Kompetencije učitelja u području organiziranja i vođenja odgojno – obrazovnog procesa*. Bitna odrednica ovog dijela jest da je zadaća nastave poduprijeti učenika u njihovom nastojanju da što učinkovitije, dobro vođeni, stječu znanja i razvijaju sposobnosti i vrijednosti sa osjećajem zadovoljstva nastavom – školom.

Drugi dio se sastoji od četiri poddjela a to su:

1. Stvaranje produktivnih procesa učenja za svakog učenika - obuhvaća kompetentno organiziranje (usklađivanje didaktičkih metoda, nastavnih sredstava i pomagala, socijalnih oblika rada, didaktička načela, nastavni sadržaji s ciljevima i zadacima nastave) i vođenje (koordiniranje ostvarivanja zadanih ciljeva i zadataka). Kompetencije učitelja se stječu i razvijaju učenjem i djelovanjem, prateći postupke poučavanja i napredovanja učenika u učenju.
2. Objašnjavanje organizacijskih obilježja nastave obuhvaća – broj učenika u odjelu, dob učenika, satnica, nastavne aktivnosti, obilježja učenika i učitelja, timsko planiranje te okolina škole i razreda.
3. Teorijske značajke formalnog, neformalnog i informalnog učenja – učenje se konceptualizira kao cjeloživotni proces koji se ostvaruje kroz školski i izvanškolski sustav. Ovaj dio objašnjava tri vrste učenja a to su: - Formalno učenje (školsko učenje) je organizirano učenje posredovano poučavanjem. - Neformalno učenje (izvaninstitucionalno) je najčešće samoučenje ili učenje posredstvom medija; - Informalno učenje je cjeloživotni proces u kojem svaki pojedinac prikuplja znanja, stavove i vrijednosti na temelju svakodnevnih iskustava od obitelji, susjeda, uz rad.
4. Interakcijsko – komunikacijski proces – ovaj dio se odnosi na ono što bi nastavnik trebao imati na umu pri vođenju odgojno – obrazovnog procesa. Kada se promatra ovaj proces , smješta ga se u polje međuljudskih odnosa u razredu. Svakako je bitno istaknuti verbalnu i neverbalnu komunikaciju. Kod verbalne komunikacije cilj je prenošenje ili dobivanje informacija budući da je ona govorna komunikacija. Dok neverbalnu komunikaciju ubrajamo kao dopunski kanal komunikaciji općenito. Ova vrsta komunikacije ima funkciju zamjenjivanja riječi, reguliranje razgovora, pokazivanje osobnog identitea.
5. Zadovoljstvo učenika nastavom – učitelj treba istraživati vlastitu kompetentnost radi osvještavanja svojih postupaka, boljeg razumijevanja učenika te njegovih razvojnih potreba. Da bi proces odgoja i obrazovanja išao u pravom smjeru potrebno je da ne bude međusobne netrepeljivosti, destruktivnih obrazaca ponašanja. Potrebno je da se poštuju pravila koja su zajednički uspostavljena, učiteljeva potpora učenicima te ohrabrivanje učenika. Svakako valja napomenuti da učenik tokom svog školovanja izgrađuje svoj stil učenja pri čemu primjenjuje naučene tehnike i metode.

Treći dio ove knjige je usmjeren na Pedagoške kompetencije učitelja u području utvrđivanja učenikova postignuća u školi. Kompetentan je onaj učitelj koji na teorijskoj razini razumije i u svojoj praksi primjenjuje najznačajnije odrednice vrednovanja i ocjenjivanja učenika. Da bi vrednovanje i ocjenjivanje učenika bilo i ostalo važno pitanje svakog učitelja nužno ga je analizirati, razumijeti kako bi bio prihvatljiv za kvalitetno učenikovo učenje. Rezultati učenikova postignuća u školi učitelju moraju biti jasan i precizan pokazatelj učenikova znanja. Kompetentan je onaj učitelji koji na teorijskoj razini razumije i u svojoj praksi primjenjuje odrednice vrednovanja i ocjenjivanja (školska ocjena, pisane bilješke, stupanj učenikova znanja, kontinuitet i javnost, objektivnost). Svaki učitelj ima svoje mjerilo po kojem procjenjuje učenički odgovor. Kriteriji ocjenjivanja nisu jasno definirani pa je između

učitelja dosta neslaganja. Ocjena je povratna informacija o usvojenosti znanja, o napretku učenika, koja bi trebala djelovati motivirajuće. Iz tog razloga ali i mnogo drugih potrebno je dosta pozornosti posvetiti procesu utvrđivanja učenikovih postignuća u školi.

U četvrtom dijelu su objašnjene *Kompetencije učitelja u području oblikovanja razrednog ozračja*. Ovaj dio obuhvaća nekoliko cjelina:

1. Pojam i značenje razrednog ozračja u odgojno – obrazovnom procesu - tijekom dosadašnjih istraživanja došlo je do spoznaje o povezanosti kvalitete u poučavanju i učenju s elementima razrednog ozračje.

2. Determinante razrednog okružja :

- učiteljeva potpora (smireno rješavanje međusobnih problema; prihvaćanje učenikove posebnosti; poticajni i ohrabrujući komentari; optimistične poruke).
- preopterećenost učenika nastavom (uvjeti učenja u školi; uvjeti učenja doma; učitelji; roditelji; izvanškolske aktivnosti).
- razredna kohezija (zajedničko djelovanje u okviru zajedničkog cilja koji se temelji na međusobnoj interakciji).
- strah od školskog neuspjeha (svaki učenik različito trpi i podnosi strah od školskog neuspjeha).

3. Školsko ozračje i njegov utjecaj na razredno ozračje – ishodi školskog ozračja promatrani su kao rezultat interakcijskog sklopa osoba koje sudjeluju u životu i radu škole, njihovih stavova i sposobnosti. Prepoznatljiv skup kvalitete međuodnosa daje školi originalnost i posebnost što je i svrha svake škole. Razvoj školskog ozračja prema zahtjevima suvremene škole određuje svaka škola na svoj način, prema tome kako shvaća potrebu za poboljšanjem i unapređivanjem vlastitog odgojno – obrazovnog djelovanja.

Posljednji dio ove knjige se odnosi na *Kompetencije učitelja u području odgojnog partnerstva s roditeljima*. Odgoj i obrazovanje djeteta povjereno je roditeljima i školi tako da svaka strana svjesno i odgovorno pridonosi razvoju djeteta. Ovaj dio se sastoji od sljedećih poglavlja:

1. Pojmovno određenje odgojnog partnerstva – objašnjava se dio kako formalno obrazovanje treba prerasti u model odgojnog partnerstva. Temeljni čimbenici koji pomažu djetetu da uspije i u školi i izvan nje a to su učestala komunikacija s učiteljima, učinkovita angažiranost u razrednim i školskim aktivnostima, pružanje odgovarajuće potpore, realna očekivanja u djetetovo postignuće...

2. Izgradnja kurikulumu odgojnog partnerstva roditelja i škole – obuhvaća: personalni model (usmjerenost roditelja i učitelja na razvoj djeteta kroz spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim aktivnostima); institucionalni model (usmjerenost pedagoških djelatnika i razvoj škole kroz spremnost roditelja da izravno sudjeluje u školskim aktivnostima); roditelji i neki njihovi novi pristupi školi; dijete i ulica.

Svekolike promjene u društvu uvelike utječu na razvoj škole i njene funkcije. Nužno je razvijati novi model škole, inovativno – kreativni model. Unapređivanje odgojno – obrazovnog sustava je ozbiljna zadaća svakog društva. Uz kompetentnog učitelja, učenici stječu vještine komunikacije, otkrivaju znanja, ostvaruju suradničko učenje, kompetencija učiti – kako – učiti itd.

Autor je u ovoj knjizi iznio vlastita shvaćanja o kompetencijama učitelja. Objasnio je to u pet temeljnih poglavlja te njegovu ulogu u ishodu uspješnog poučavanja i učenja. Tekst je pisan pristupačnim i jasnim stilom. Svakako ova knjiga je dala svoj doprinos kako učiteljima, tako i svima koji sudjeluju u odgojno – obrazovnim radu. Knjiga daje svoj doprinos promišljanju i oblikovanju odgojno – obrazovnog rada te svakako razumijevanje nastavničkog poziva.